

Ruth Bader Ginsburg Amerikaans opperrechter (1933-2020)

Ruth Bader Ginsburg veranderde Amerika lang voordat ze bij het Hooggerechtshof kwam

Moira Donegan voor The Guardian 19 september 2020

Ze besteedde haar buitengewone carrière aan het gevecht voor de rechten van de vrouw en de garantie dat de beloften van de grondwet zouden gelden voor iedereen.

De belangrijkste feministische advocaat in de geschiedenis van de Amerikaanse republiek is overleden. Ruth Bader Ginsburg, een rechter van het hooggerechtshof en een buitengewoon invloedrijke juridische geest, werd in 1993 benoemd door Bill Clinton. Zij was de tweede vrouwelijke opperrechter ooit, en heeft een staat van dienst van bijna 30 jaar. Ze is vrijdag overleden als gevolg van complicaties door kanker. Ze was 87.

Strategisch, bedachtzaam en gedisciplineerd, maar met een passie voor de feministische zaak die zelden wordt toegelaten tot de paleizen der machtigen, vestigde Ginsburg een indrukwekkende juridische erfenis lang voordat ze rechter werd. In de loop van een carrière van twee decennia als advocaat vóór haar benoeming bij het hof van beroep in Washington, pleitte ze met succes rechtszaken die de burgerrechtenwetgeving en de bescherming van het 14de amendement voor vrouwen uitbreidden. Ze doorbrak daarmee een ondoordringbaar netwerk van wetten die discriminatie op basis van sekse hadden vastgelegd op alle gebieden van het Amerikaanse leven. Nadat ze was verheven tot de hoogste rechtbank van het land, merkte ze dat haar eigen opvattingen

naar links verschoven terwijl de instelling naar rechts werd geduwd. Haar carrière werd gekenmerkt door moedige afwijkende meningen die het opnemen voor het beginsel van gelijke rechten en die de belofte van een vrijer en rechtvaardiger Amerika levend hielden.

14de amendement

Geen enkele staat zal enige wet maken of toepassen die de voorrechten of onschendbaarheden van burgers van de Verenigde Staten zal beknotten; noch zal enige staat iemand het leven, de vrijheid of eigendom ontnemen zonder een behoorlijke rechtsgang; noch een persoon binnen zijn jurisdictie de gelijke bescherming van de wetten ontzeggen.

Ginsburg, geboren in Flatbush, Brooklyn, in 1933 uit Joodse ouders, vertoonde vroege tekenen van nieuwsgierigheid en uitdagend gedrag. Haar bijnaam uit haar jeugd was "Kicky", omdat ze als baby met haar benen zwaaide. Haar moeder, Celia, was haar vertrouweling en een fervent pleitbezorger voor Ruths opleiding. Celia, de dochter van Oostenrijkse immigranten was een vrouw van enorm intellect, maar ze werkte in een kledingfabriek omdat haar opleiding was afgebroken. Ze droomde ervan dat haar dochter zou kunnen afstuderen en geschiedenisleraar zou kunnen worden op de middelbare school.

Celia stierf aan kanker toen Ginsburg nog maar 17 was, na een kort leven van hard werken en niet-gerealiseerde hoop. De kloof tussen het potentieel en de kansen van haar moeder achtervolgde Ruth. Dit kan een katalysator zijn geweest voor de unieke focus van Ginsburgs juridische carrière: ze heeft de rest van haar leven gewerkt om ervoor te zorgen dat intelligente vrouwen zoals haar moeder niet langer afgehouden zouden worden van hun volle potentieel vanwege hun sexe.

De decaan vroeg de vrouwelijke rechtenstudenten, waaronder Ginsburg, hoe ze het konden verantwoorden een plaats in de rechtenstudie in te nemen die door een man had kunnen worden ingevuld!

Het was niet gemakkelijk. Nadat zij afstudeerde aan Cornell University trouwde de verlegen Ginsburg met een extraverte en ambitieuze man, Marty, en ze beviel van hun dochter Jane op 23-jarige leeftijd. Beide partners schreven zich in aan de rechtsfaculteit van Harvard, waar Ginsburg, toen de moeder van een kleuter, chef werd van *Harvard Law Review* [rechtstijdschrift]. De rechtsfaculteit van Harvard was pas onlangs begonnen met het toelaten van vrouwen: er zaten negen vrouwen in haar klas, vergeleken met 500 mannen. Op een gegeven moment riep de geringschattende decaan de vrouwelijke rechtenstudenten, waaronder Ginsburg, bij zich en vroeg hen hoe ze het konden verantwoorden een plaats in de rechtenstudie in te nemen die door een man had kunnen worden ingevuld! Later, nadat ze was afgestudeerd, beval een van haar professoren haar aan voor een stage bij opperrechter Felix Frankfurter. Frankfurter weigerde: hij was niet "klaar" om een vrouw in dienst te nemen.

Ginsburg is de zeldzame rechter van het Hooggerechtshof wiens belangrijkste werk werd gedaan voordat ze bij de rechtbank kwam

Het zou niet de laatste keer zijn dat Ginsburg een baan verloor omwille van haar sexe. Dat soort seksistische afwijzingen kwamen niet alleen veel voor, ze waren ook volkomen legaal. Dat ze niet meer legaal zijn, is grotendeels te danken aan Ginsburgs eigen werk. Door een reeks strategische en briljant beargumenteerde zaken die ze als advocaat voor de rechtbank bracht, bracht ze de wet zover dat die de rechten van vrouwen erkende, en dat door de pure kracht van haar intellect en wil.

Ginsburg is de zeldzame rechter van het Hooggerechtshof wiens belangrijkste werk werd verricht voordat ze bij de rechtbank kwam. Ze veranderde de koers van het Amerikaanse recht, niet als rechter bij het hooggerechtshof, maar als advocaat, als oprichter en hoofd juridische dienst van het Project Vrouwenrechten van de *American Civil Rights Union* ACLU. Ginsburg begon het project in 1972, hetzelfde jaar dat ze als hoogleraar toetrad tot de faculteit van Columbia's rechtsfaculteit. In 1974 had het project in het hele land deelgenomen aan bijna 300 gevallen van discriminatie op grond van geslacht. Ginsburg pleitte persoonlijk in zes gevallen van discriminatie op grond van geslacht voor het toenmalige Hooggerechtshof, waarbij zij er vijf won. Ze bouwde een voor een voort op haar overwinningen en schiep precedentes waardoor toekomstige overwinningen gemakkelijker te behalen waren.

De eerste was *Reed v Reed* (1971), een monumentale overwinning die een wet in Idaho schraptte die mannen bevoordeelde boven vrouwen in landgoedgeschillen. In die zaak werd de clause inzake gelijke bescherming van het 14e amendement uitgebreid tot vrouwen, met verbod op wetten die op grond van geslacht discrimineerden. Ginsburg volgde deze zaak met overwinningen in *Frontiero v Richardson* (1973), waarbij genderdiscriminatie werd

uitgesloten in compensatie voor militairen, en *Weinberger v Wiesenfeld* (1975), waarin genderdiscriminatie in overheidsuitkeringen werd tegengegaan. Haar tactiek was slim; ze kaderde genderdiscriminatie zo in dat de praktijk zelfs voor doorgewinterde vrouwenhaters onredelijk leek. In *Craig v Boren* overtuigde ze de rechtbank met succes dat staatswetten die onderscheid maakten op basis van geslacht, ten minste moesten onderworpen aan wat "tussentijdse toetsing" werd genoemd; ze won de beslissing niet door te pleiten dat vrouwen gelijke vrijheid hebben als mannen, maar gelijke verplichtingen. In *Weinberger* slaagde ze erin een discriminerende praktijk als illegaal beschouwd te krijgen, grotendeels op grond van een zeldzaam precedent waarin het slachtoffer van seksediscriminatie een man was.

*Fight
for the things
that you care about,
but do it in a way
that will lead others
to join you.*

Ruth Bader Ginsburg

Die overwinningen, die tussen de jaren 1971 en 1976 plaatsvonden, maakten wetsveranderingen noodzakelijk in het hele land. Het is onmogelijk om hun impact te overdrijven. Op een bepaald moment bestond een groot deel van het gezins-, belasting- en financieel recht uit wetten waarin mannen werden geclassificeerd als kostwinners en begunstigden, en vrouwen als personen ten laste. Binnen luttele vijf jaar werden al die wetten ongrondwettig verklaard. Op het moment dat het Hooggerechtshof voor het eerst in het voordeel van Ginsburg oordeelde, in *Reed v Reed* in 1971, reikten veel banken nog altijd geen creditcards uit aan vrouwen. Te lang en leste had haar werk bijgedragen aan het inluiden van een feministische revolutie die het gezicht van Amerikaanse

gezinnen heeft veranderd en de mogelijkheden voor het leven van Amerikaanse vrouwen heeft verruimd.

Ginsburg wordt vaak vergeleken met *Thurgood Marshall*, de grote opperechter en de Afro-Amerikaanse burgerrechtenjurist. Het is een vergelijking waar ze naar verluidt een hekel aan had - met typische bescheidenheid vond ze dat het haar te veel krediet gaf, en ze benadrukte dat ze, in tegenstelling tot de zwarte jurist, nooit het gevoel had gehad dat haar veiligheid ernstig werd bedreigd. Maar er zit iets in de vergelijking tussen hun carrières, vooral de mate waarin ze zich concentreerden op het gebruik van de wet om kansen te creëren voor gemarginaliseerde mensen. Beiden namen het 14e amendement ernstig, misschien zelfs serieuzer dan de mensen die het schreven. Ginsburg en Marshall zagen enorme segmenten van het Amerikaanse volk die waren uitgesloten van de Amerikaanse belofte, en ze spendeerden hun carrière met het dwingen van de wet om de menselijkheid en waardigheid van die mensen te erkennen.

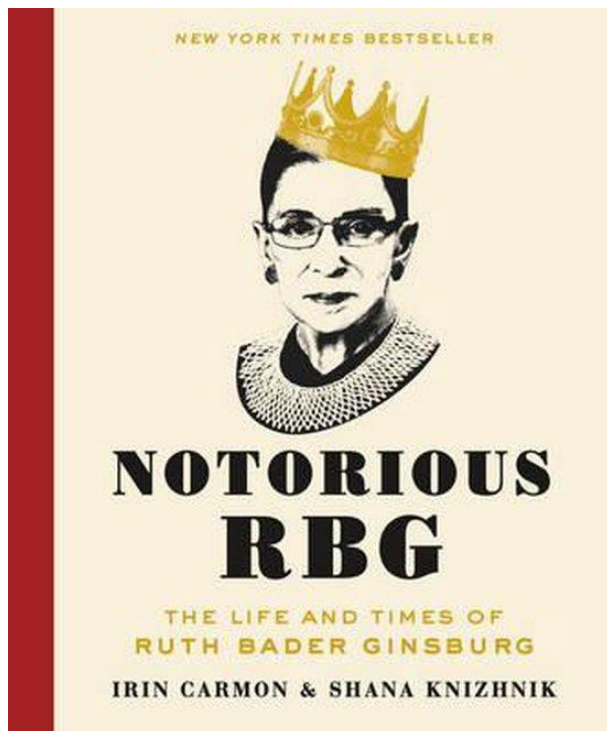
Thurgood Marshall

Thurgood Marshall (1908 - 1993) was een Amerikaanse burgerrechtenadvocaat en de eerste Afro-Amerikaanse rechter van het Amerikaanse Hooggerechtshof. In de 24 jaar (1967-1991) dat hij Hooggerechtshofrechter was, stond Marshall bekend als liberale voorvechter van burgerrechten en de rechten van het individu (waaronder de rechten van verdachten en het recht op abortus) en als tegenstander van de doodstraf.

Er is ook een andere manier waarop Ginsburg op Marshall leek: tijdens hun termijn aan de rechtbank bevonden ze zich allebei constant in de minderheid en schreven ze vaker minderheidsstandpunten dan meerderheidsstandpunten. Als liberaal aan een conservatieve rechtbank, een die tijdens haar decennia van dienst alleen maar conservatiever werd, was Ginsburg tijdens haar latere carrière niet zo invloedrijk als ze had kunnen zijn als ze meer progressieve collega's had gehad. Ze werd vermaard om haar afwijkende meningen, vaak vurige principiële pleidooien die de conservatieve meerderheid niet deelde. Met opvallende uitzonderingen bracht haar aanwezigheid in het hooggerechtshof niet zozeer een volledig gebruik van haar talenten, maar meer een inbinden van de zeer conservatieve en soms zelfs revisionistische opvattingen van de rechtse rechters. Haar stem diende niet zozeer om de wet vorm te geven dan wel om de ergste impulsen van haar collega's te temperen.

Notorious RGB

Misschien is deze behoedende rol op het gerechtshof de reden waarom Ginsburg de afgelopen tien jaar van haar leven werd verheven tot een status die academici en juridische experts zelden bereiken: een icoon van popcultuur. Ze kreeg de bijnaam de **Notorious RBG**, als eerbetoon aan haar mede-Brooklyn iconoclast, de rapper Biggie Smalls. Haar vroege juridische carrière inspireerde een film uit 2018, *On the Basis of Sex*, met Felicity Jones, een Engelse actrice die Ginsburgs brede glimlach deelt, maar haar Brooklyn-accent niet helemaal onder de knie kon krijgen. Je kunt haar beeltenis kopen op draagtassen en emailpins. Haar gezicht, compleet met een grote bril, een laag knotje en haar beroemde versierde kragen, werd een soort metoniem voor een droom van gelijkheid van vrouwen, een droom die gedoemd leek de bodem te worden ingeslagen.

Ze wordt ook overleefd. Door de vrouwen wier leven en carrière ze mogelijk heeft gemaakt door haar juridische werk

Aan deze idoolverering van Ginsburg lag een tastbare bezorgdheid ten grondslag. Toen vrouwenrechten steeds meer in het gedrang kwamen en meer en meer conservatieve rechters levenslange benoemingen kregen op alle niveaus van de federale rechterlijke macht, veranderde het terugdraaien van burgerrechten voor vrouwen van een mogelijkheid tot een duistere onvermijdelijkheid. Abortus werd in grote delen van het land ontoegankelijk, in de praktijk uitgesloten, maar wettelijk niet verboden. De winst die ze boekte op het gebied van de non-discriminatiewetgeving werd uitgehold door religieuze vrijstellingen, intellectuele verdraaiingen in kwade trouw van rechters die meer geïnteresseerd waren in het verzekeren van een conservatieve uitkomst dan in het handhaven van de wet. In latere jaren leek ze het leven vast te houden met pure wilskracht, vastbesloten om in leven te blijven om voor burgerrechten te stemmen en om Donald Trump niet toe te staan haar zetel te bezetten. Maar zelfs jaren daarvoor, toen ze in de tachtig was, begonnen er nerveuze grappen te komen over haar lange levensduur. Er is een virale video gemaakt over haar fitnessroutine; mensen probeerden niet te hard na te denken over het feit dat ze sinds 1999 de ene naar de andere kankerbehandelingen had ondergaan. In één brutaal geval was haar gezicht op verjaardagskaarten gedrukt: 'Gefeliciteerd', stond er op de kaartjes, onder een afdruk van haar in haar gerechtelijke gewaden. "Ik hoop dat je voor eeuwig leeft." Natuurlijk kon ze dat niet.

Nu is Ruth Bader Ginsburg dood. Maar er is grond om aan te nemen dat de droom van gelijkheid van vrouwen voor de wet niet met haar zal sterven. Ze wordt overleefd door haar dochter Jane, zelf hoogleraar rechten, en door de generatie van vrouwelijke rechtenstudenten en klerken die ze begeleidde, jongere juridische geesten die haar nalatenschap voortzetten. Ze wordt ook overleefd door de vrouwen wier leven en carrière ze mogelijk heeft gemaakt door haar juridische werk. Toen

Ginsburgs moeder, Celia Bader, in 1950 stierf, had ze een oneerlijk ingeperkt leven geleid dat niet overeenkwam met haar capaciteiten. Ze droomde niet dat haar dochter de hoogten zou bereiken die ze had bereikt, de loop van het Amerikaanse recht zou beïnvloeden en nieuwe kansen zou openen voor generaties Amerikaanse vrouwen. In interviews sprak Ginsburg over de opkomst van haar familie als typerend voor de Amerikaanse droom: er was maar één generatie tussen de moeder, de fabrieksarbeider en de dochter, de rechter van het Hooggerechtshof. Dit was altijd de hoop van Amerika, dat dit soort vooruitgang mogelijk zou zijn. Ginsburg maakte het mogelijk voor vrouwen.

Vertaling: Rudi Draye